

DEMERSUL DIDACTIC DE FORMARE A COMPETENȚEI FONOLOGICE ÎN LIMBA ENGLEZĂ LA STUDENȚII FILOLOGI

Larisa USATÎ

Universitatea Pedagogică de Stat „I. Creangă” (Republica Moldova)

Abstract: The present article focuses on the problem of the formation of phonological competence in English in Philology students. The phonological sub-component is one of the key-competencies of linguistic communicative competence which presupposes the ability to operate with the sound code of the studied language. The material considers the stages of forming the phonological competence such as Motivational-value, Presentation, Practice and Production.

Keywords: phonological competence, linguistic communicative competence, motivational –value, presentation, practice, production, articulatory agenda.

INTRODUCERE

Subcomponenta fonologică este una dintre componentele-cheie ale competenței lingvistice de comunicare, care vizează capacitatea de a opera cu codul sonor al limbii străine studiate, fiind comparată cu „lentilele prin care se privesc oamenii în timpul comunicării” [7, p. 136]. Or, eficacitatea dialogului intercultural depinde în mare măsură de nivelul posedării competenței fonologice, de corectitudinea exprimării orale în limbi străine. Înțelegerea este doar o parte din învățarea unei limbi, exprimarea și vorbirea sunt vitale și nu pot fi neglijate. O exprimare corectă reprezintă ținuta lingvistică a mesajului, conferă demnitate mesajului transmis, permite ascultătorului să se concentreze asupra mesajului, nu asupra greșelilor de pronunție, îi creează o imagine prezentabilă persoanei, îi va face pe cei din jur să asculte cu mai multă atenție și nu mai puțin important este că oferă încredere vorbitorului.

Enrica Piccardo, membru al grupului de lucru privind elaborarea Cadrului European Comun de Referință pentru Limbi (2018), constată că *competența fonologică joacă, de facto, un rol semnificativ la învățarea limbilor străine, deoarece o pronunțare corectă este o măsură a succesului și un indicator al competenței de comunicare a vorbitorului* [4].

METODOLOGIE

În acest context, problema formării competenței fonologice în limba engleză la studenții filologi, viitori profesori de limba engleză ca limbă străină, este una foarte *actuală*, deoarece o pronunție exactă, clară reprezintă cheia succesului în formarea competenței de comunicare profesională, „este una din garanțiile comunicării eficiente în limba engleză” [6; 193]. Viitorul profesor de limba engleză trebuie să posede competența de comunicare în limba engleză nu doar pentru a comunica în diferite contexte sociale, ci și pentru a servi drept model de comunicare pentru viitorii săi discipoli.

Fiind un ansamblu de cunoștințe, capacități, atitudini și valori [1], în procesul formării sale, competența fonologică trece prin anumite faze/etape, care nu sunt fixe și codificate, se află într-o relație ciclică și într-o permanentă evoluție; astfel, considerăm că demersul didactic se va realiza

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0. International License

eficient, dacă se vor respecta următoarele etape: *motivațional-valorică (Motivational-value)*, *prezentarea (Presentation)*, *practicarea (Practice)*, *producerea (Production)* (Figura 1).

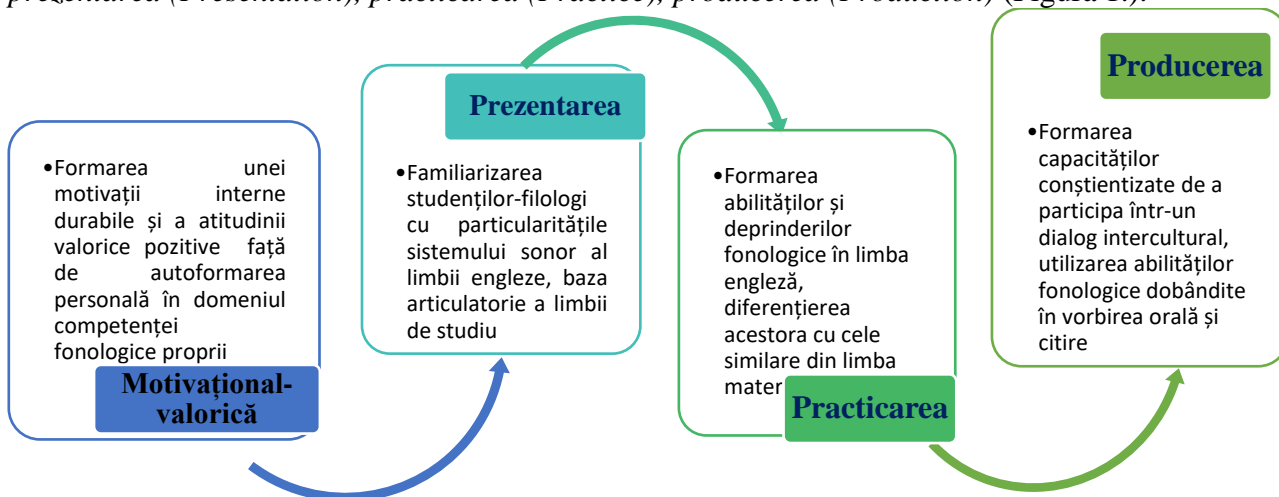

Fig. 1. Traseul didactic al formării competenței fonologice la studenții filologi

Debutul formării o constituie etapa *Motivațional-valorică*. Scopul acesteia este formarea unei motivații interne durabile și a atitudinii valorice pozitive a studenților-filologi față de autoformarea personală, în domeniul formării competenței fonologice proprii, în procesul de predare-învățare a limbii engleze ca limbă străină. Pentru realizarea acestui scop, se prevede/proiectează realizarea unui șir de sarcini:

- diagnosticarea nivelului de pregătire al studenților pentru însușirea bazei de articulare a sunetelor din limba engleză, identificarea motivelor primare pentru studiu, a nivelului de interes, a necesităților/nevoilor individuale, a experienței lingvistice (nivelul deținut);
- crearea atitudinii pozitive pentru însușirea bazei articulatorii a limbii engleze, inițierea/stimularea dorinței studenților pentru cercetare, analiza comparativ-contrastivă a unităților sonore, reflexie constantă și evaluare a performanței în procesul de formare a competenței fonologice în limba-țintă;
- conștientizarea de către studenți a rolului exprimării corecte în limba engleză în comunicarea eficientă profesională, socială și interculturală;
- identificarea nivelului de pregătire al studenților pentru formarea continuă în domeniul dezvoltării propriei competențe fonologice pentru asigurarea unei comunicări profesionale de calitate.

Un mijloc eficient de lucru, în formarea competenței fonologice la studenți-filologi, în procesul de predare-învățare a limbii engleze, este *Agenda articulatorie*. Agenda reprezintă un jurnal de observații (autoobservații) în care fiecare student își monitorizează procesul de formare a competenței fonologice (menționează realizările, eșecurile, analizează cauzele acestora, dar și determină modul de depășire a dificultăților). Începe procesul de completare a agendei la etapa de orientare-motivațională, pe care studentul o prezintă în procesul de familiarizare cu reperele fono-articulatorii ale limbii engleze, atunci când stabilește scopul, obiectivele de lucru, strategiile de lucru, rezultatele, reflecțiile asupra procesului de învățare a unităților fonetice ale limbii engleze. Proiectarea și completarea *Agendei articulatorii* este un proces de asigurare de către educabili a parcurgerii propriei trame

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0. International License

educaționale în achiziționarea cunoștințelor, acumularea experienței și rezolvarea sarcinilor de lucru atât în cadrul orelor de curs, cât și la cele individuale, privind formarea competenței fonologice.

MODEL DE AGENDĂ ARTICULATORIE A STUDENTULUI

Data	Tema/subiectul	Greșală comisă	Evaluarea (cadru didactic/ autoevaluare)	Autocorectarea/ comentarea greșelii comise
	Durata monoftongilor posterior englez [a:]	<i>Bark – bun</i> <i>Soon – book</i> <i>Car – cart</i> <i>Mark - must</i>	Nu se respectă durata monoftongilor posteriori englezi	Monoftongul a , în acest context, după tipul trei de citire, este de durată lungă. a plus r: [a:] - star, jar, mark, car.
	Durata monoftongului posterior englez [o:]	<i>Short – shot</i> <i>Shore - shok</i> <i>more – lot</i> <i>sport – spot</i> <i>cort - cot</i>	Pronunție incorectă în raport cu tipurile de citire	În tipul III și IV de citire <i>vocala o</i> este redată prin monoftongul de lungă durată, după tipul II scurt. <u>III O+R=[o:]</u> <u>O+R=[o:]</u>
	Transcrierea fonetică a cuvintelor ce conțin digrafa oo .	<i>Nook – mood</i> <i>good – spoon</i> <i>Cook – loop</i> <i>Hook - moon</i>	Cunoașterea insuficientă a transcrierii fonetice în limba engleză	Digrafa oo se pronunță scurt doar când este urmat de consoana <i>k</i> . <u>OO+k= scurt</u> <u>Oo+(toate consoanele)=lung</u> Excepție: <i>good</i> .

În baza tuturor activităților/acțiunilor, cadrul didactic formulează concluziile cu privire la procesul de pregătire a studenților pentru formarea profesională continuă în domeniul dezvoltării competenței fonologice în limba engleză.

Următoarea fază a procesului de formare a competenței fonologice este etapa de **Prezentare** a unităților fonetice pentru asimilare, care, în plan conținutal, reflectă aspectul cognitiv al competenței fonologice. *Scopul* acestei etape este familiarizarea studenților-filologi cu particularitățile sistemului sonor al limbii engleze, cu baza articulatorie a sunetelor, cu ritmul, accentul, intonația etc.

Scopul avansat/stabilit solicită realizarea următoarelor sarcini:

- crearea unei stări de spirit la studenți pentru perceperea conștientă a bazei articulatorii a sunetelor din limba engleză;
- prezentarea particularităților sistemului fonetic al limbii engleze în comparație cu fenomenele (similare/diferențiale) din limba maternă;
- îndeplinirea de către studenți a sarcinilor de proiectare direcționate spre înțelegerea procesului de formare a competenței fonologice în limba engleză;
- organizarea lucrului individual al studenților în asimilarea unităților fonetice segmentale și suprasedimentale ale limbii-țintă, inclusiv utilizarea Agendei fonetice;
- încurajarea studenților pentru elaborarea strategiilor individuale de formare a abilităților de pronunție în limba engleză, precum și a strategiilor de perfecționare a abilităților de pronunție în limba de studiu;

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0. International License

- monitorizarea continuă de către profesor și autoevaluarea de către studenți a nivelului de formare a competenței fonologice în procesul de studiu al limbii engleze (prin fixarea rezultatelor în agenda studentului și în catalogul cadrului didactic/al grupei a rezultatelor evaluărilor din cadrul orelor de contact direct și lucru individual).

Remarcăm că procesul de prezentare a unității fonetice în limba engleză pentru familiarizarea studenților cu termenii *sunet/fonem*, *grup de sunete*, *accent*, *intonație* etc. debutează cu prezentarea fenomenului nou într-un context/într-o unitate sonoră în care acesta se realizează, deoarece, cum am remarcat anterior, modul de „expresie verbală” a mesajului sonor va depinde doar de context [5].

Procesul didactic al valorificării unităților sonore este prezentat în triunghiul fonologic (Figura 2.), care reprezintă modul de procesare a unităților fonetice: procesare de la bază spre vârf (*bottom-up processing*); procesare de la vârf spre bază (*top-down interpretation*).

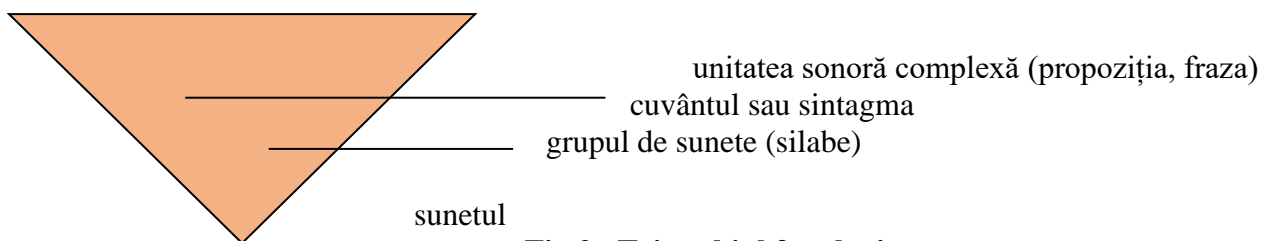

Fig.2 Triunghiul fonologic

Abordând învățarea contextuală a unităților sonore, rezolvăm una dintre cele mai importante sarcini ale etapei de prezentare – crearea unui model sonor corect (audio) fără de care nu este posibilă asimilarea abilităților de pronunție, nici funcționarea lor (controlul auditiv) [8, p. 164].

Activitățile de *receptare la auz* sunt de o importanță primordială la etapa de prezentare, deoarece contribuie foarte mult la formarea competenței fonologice [3]. Receptia presupune recepționarea și procesarea mesajului. Recepționarea include trei subactivități:

- *receptarea auditivă/articulatorie/acustică (aural/acustic reception)* – utilizatorul recepționează și procesează mesajul oral, emis de unul sau de mai mulți vorbitori. Această activitate prezumă înțelegerea și interacțiunea dintre alți vorbitori; ascultarea ca *membre live*; recepționarea enunțurilor și instrucțiunilor; audierea înregistrărilor audio și video;
- *receptarea vizuală (visual reception/reading comprehension)* – utilizatorul recepționează și procesează mesajul scris de unul sau de mai mulți autori. Această activitate presupune: citirea comprehensibilă; citirea cu scop de orientare; citirea informativă; citirea de plăcere;
- *receptarea audiovizuală (audio-visual reception)* – utilizatorul vizionează informații audio/video, utilizează multimedia etc.

Aspecte importante de lucru cu sunetul, la această etapă, sunt: (a) *orientarea*, în timpul căreia studenții se familiarizează cu poziția organelor de articulare în procesul pronunțării sunetului; (b) *proiectarea* – secvență de lecție în care studenții trebuie să înțeleagă regula și să demonstreze poziția necesară a organelor articulatorii pentru pronunțarea sunetului concret.

Următoarea fază de însușire a pronunției în limba engleză este etapa de **Practicare**, care reflectă o serie de componente ale nivelului pragmatic al competenței fonologice. Scopul etapei date este formarea abilităților și deprinderilor de pronunție în limba engleză, diferențierea acestora de cele similare din limba maternă. Scopul determinat necesită îndeplinirea următoarelor sarcini:

- realizarea unui demers didactic direcționat spre formarea deprinderilor articulatorii în limba engleză, îndeplinirea de către studenți a sistemului de exerciții specifice axate pe formarea competenței fonologice în limba-țintă;
- organizarea lucrului individual al studenților în ceea ce privește formarea deprinderilor articulatorii, abilităților de pronunție în limba-țintă;
- asigurarea evaluării/autoevaluării a modului de îndeplinire a sarcinilor lucru, a exercițiilor de pronunție realizate de studenți;
- înregistrarea/fixarea în mod regulat a rezultatelor în Agenda studentului și determinarea căilor educaționale individuale pentru dezvoltarea eficientă a competenței fonologice în limba engleză.

Etapă de practicare se realizează prin parcurgerea unor subetape, conform algoritmului: (a) receptarea imaginii auditive a sunetului; (b) reproducerea sunetului; (c) articularea sunetului conform cerințelor bazei articulatorii/normelor ortoepice ale limbii-țintă; (d) fixarea sunetului, utilizarea diferitor tipuri de exerciții în care sunetul se pronunță în diferite combinații cu alte sunete, în grupuri de sunete, cuvinte, sintagme, enunțuri.

Strategiile didactice/metodele și tehnicile utilizate la etapa de practicare sunt: *Observația, Dialogul euristic, Conversația, Problematizare, Cercetarea, Experimentul, Exerciții imitative/receptiv-imitative, Exerciții articulatorii, Exerciții analitice.*

În baza „bagajului” de cunoștințe acumulat la etapa de prezentare, precum și a *orientării-motivaționale* a studenților-filologi, la această etapă se formează abilitățile și deprinderile de pronunție în procesul îndeplinirii unui set de exerciții lingvistice specifice.

Exercițiile fonetice realizate în cadrul etapei de practicare au ca scop însușirea de către studenți a componentelor conținutului nivelului pragmatic al competenței fonologice.

Următoarea fază, în formarea competenței fonologice la studenți-filologi în limba engleză, este etapa de operare cu cunoștințele și abilitățile asimilate, în plan conținutal, ce reflectă componentele nivelului pragmatic al competenței fonologice. În metodologia elaborată de noi, această secvență didactică poartă denumirea de etapă de **Producere**. Scopul etapei de producere este formarea capacităților conștientizate de a participa/intra într-un dialog intercultural, utilizarea abilităților dobândite în vorbirea orală și la citire, demonstrarea unui nivel înalt de formare a competenței fonologice în limba engleză, precum și pregătirea necesară a studenților-filologi de a-și dezvolta continuu competența fonologică. Scopul determinat pentru această etapă se realizează prin intermediul următoarelor sarcini:

- formarea și dezvoltarea abilităților ritmico-intonaționale, asigurarea cursivității, fluenței, ritmului și expresivității vorbirii în limba engleză, diferențierea particularităților intonaționale în limba de studiu și în cea maternă;
- dezvoltarea strategiilor individuale de autoevaluare, autocorectare, dobândirea independentă a cunoștințelor și însușirea abilităților și deprinderilor de pronunție în limba engleză;
- dezvoltarea conștientă a abilităților didactice universale, a competenței de cercetare științifică, grație formării capacității analitico-lingvistice.

REZULTATE

La etapa de producere, se utilizează metode și tehnici: *Conversația, Simularea, Jocul de rol, Dramatizarea, Dezbaterea, Studiul individual, Exerciții convențional-comunicative cu orientare fonetică*, rezolvarea cărora este asociată cu dezvoltarea strategiilor individuale de autocontrol,

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0. International License

autocorecție, dobândirea independentă a cunoștințelor și însușirea abilităților de pronunție în limba străină; dezvoltarea conștientă a abilităților educaționale universale, a competenței de cercetare, datorită formării deprinderilor lingvistice analitice (se realizează prin completarea agendei de observații individuale fonetico-fonologice a studentului).

CONCLUZII

Remarcăm că procesul de formare a competenței fonologice trebuie să respecte câteva cerințe: materialul să fie bine dozat pentru învățare pe parcursul întregului curs; procesul de instruire să nu fie nici prea rapid, nici prea lent, încetinit, să corespundă curriculumului; fiecare etapă să fie pregătită din timp, derivând logic din cea precedentă; să fie realizată gradarea dificultăților, aceasta fiind o condiție indispensabilă pentru preîntâmpinarea interferenței inter și intralinguale. Profesorul trebuie să fie permanent în căutarea strategiilor active și interactive, pornind, eventual, de la nivelul de cunoștințe al studenților, cu scopul de a menține dinamica ascendentă a procesului de învățare [2].

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

- [1] *Common European Framework of Reference for Languages. Learning, Teaching, Assessment. Companion Volume with New Descriptions (F-67075)*. Strasbourg Cedex, 2018. 227 p. ISBN: 168078-7989.
- [2] NEACȘU, I. *Metode și tehnici de învățare eficientă. Fundamente și practici de succes*. Iași: Polirom, 2015. 320 p. ISBN 978-973-46-5146-7; 978-973-46-5258-7
- [3] PETRENCO, L. *Rolul audierii în procesul de formare a competențelor comunicative în procesul de predare-învățare a limbii române în grupele de studenți alolingvi*. În: *Revista de științe socioumane*, nr. 2, Chișinău, UPS "Ion Creangă", 2008, pp. 79-81. ISSN1857-0119.
- [4] PICCARDO, E. *Phonological Scale Revision Process Report*, 2016. 42 p.
- [5] USATÎI, L. *The Combination of Traditional and Non-Traditional Methods in Teaching Foreign Languages*. În: "Perspectivele și Problemele Integrării în Spațiul European al Învățământului Superior". Conferința științifico-practică internațională, 5 iunie 2014. Vol. I. Cahul: US "B.P. Hașdeu", 2014, p. 457-459. ISBN: 578-9975-914-91-8.
- [6] ИВАНОВА, Е.А. *Формирование слухопроизносительного навыка у студентов-лингвистов при обучении английскому языку*. Автореф. ... дис. канд. пед. наук, Екатеринбург, 2012, 23 с.
- [7].193. КОШЕЛЕВА, И.Н. *Обучение английскому произношению: современные тенденции в зарубежных исследованиях*. В кн.: *Отечественная и зарубежная педагогика*, 2018. Т.1, nr. 5(54), с. 135-150. ISSN: 2224-0772
- [8]. ПАСЦОВ, Е.И. *Основы коммуникативной методике обучения иноязычному общению*. Москва: Рус. Яз., 1989. 276 с. ISBN 5-200-00717-8.